

امارت اسلامی افغانستان
وزارت تحصیلات عالی
پوهنتون خصوصي هريوا
معاونیت امور محصلان

اصول اخلاق اکادمیک

در هر جامعه علمی و اکادمیک، رعایت اصول اخلاقی به عنوان پایه‌ای اساسی برای پیشرفت علمی و فرهنگی به شمار می‌آید. پوهنتون‌ها به عنوان مراکز اصلی آموزش و پژوهش، مسئولیت سنگینی در تربیت نیروهای متخصص و آگاه بر عهده دارند و برای تحقق این مهم، رعایت استانداردهای اخلاقی در تمامی ابعاد فعالیت‌های علمی و آموزشی ضروری است. اصول اخلاق اکادمیک، مجموعه‌ای از قوانین و ارزش‌هایی هستند که به حفظ و ارتقای کیفیت علمی، عدالت، صداقت و شفافیت در پوهنتون‌ها کمک می‌کنند. این اصول نه تنها به ایجاد محیطی امن و منصفانه برای یادگیری و پژوهش کمک می‌کند، بلکه اعتماد و اعتبار پوهنتون‌ها را در جامعه علمی و عمومی تقویت می‌نماید. از این رو، آشنایی و التزام به این اصول، یک مسئولیت مهم برای تمامی اعضای جامعه پوهنتون‌ها محصلان، استادان و کارمندان می‌باشد.

۱. صداقت علمی و حرفه‌ای: تمام اعضای پوهنتون موظف به رعایت صداقت در تمامی فعالیت‌های علمی، آموزشی و پژوهشی هستند. این شامل اجتناب از تقلب، سرقت علمی، و دستکاری نتایج تحقیق می‌شود که تمامی منابع و ارجاعات باید به صورت دقیق و درست ذکر شوند تا از سوءاستفاده علمی جلوگیری شود.

- ❖ در پژوهش: هرگونه تحقیق و پژوهش باید بر اساس صداقت علمی انجام شود. تقلب در داده‌ها، کپی برداری بدون ذکر منبع، دستکاری نتایج و ارائه اطلاعات نادرست، نقض آشکار صداقت علمی است.
- ❖ در تدریس: اساتید موظف به ارائه مطالب علمی به طور دقیق و به روز هستند. هرگونه تدریس نادرست یا عدم شفافیت در منابع آموزشی نقض اخلاق تدریس است.
- ❖ در ارزیابی: صداقت در نمره‌دهی و ارزیابی محصلان الزامی است. ارزیابی‌ها باید به صورت شفاف و بر اساس عملکرد واقعی محصلان انجام شود.

۲. احترام متقابل و پذیرش تفاوت‌ها

- ❖ بین اعضای هیئت علمی و محصلان: احترام به نظرات، عقاید و تفاوت‌های فردی محصلان و همکاران، یکی از اصول اساسی است. هرگونه تبعیض نژادی، جنسیتی، عقیدتی یا فرهنگی در پوهنتون غیرقابل قبول است.
- ❖ در ارتباطات علمی: تبادل آزاد اندیشه و اطلاعات باید بر پایه احترام متقابل باشد. هیچ‌گونه توهین، تهدید، یا برخورد خصمانه نباید در محیط اکادمیک وجود داشته باشد.

۳. حفظ حقوق مالکیت فکری

- ❖ سرقت ادبی: استفاده از آثار علمی دیگران بدون اجازه و بدون ذکر منبع، نقض آشکار حقوق مالکیت فکری است. محصلان باید سازوکارهایی برای شناسایی و برخورد با سرقت ادبی ایجاد کنند.

❖ **حق انتشار:** هر پژوهشگری باید حقوق خود در رابطه با انتشار نتایج تحقیقاتی را حفظ کند. از سوی دیگر، دسترسی آزاد به اطلاعات علمی نیز به عنوان یک اصل اخلاقی مهم باید ترویج شود.

۴. مسئولیت پذیری حرفه‌ای و علمی

❖ **در پژوهش‌ها:** محققان و پژوهشگران باید مسئولیت نتایج و دستاوردهای علمی خود را بر عهده بگیرند و در صورت بروز اشتباه، به اصلاح آن اقدام کنند.

❖ **در تدریس:** اساتید باید به آموزش دقیق، منظم و هدفمند متعهد باشند و مسئولیت خطاهای احتمالی در تدریس را بپذیرند.

۵. رازداری و احترام به حریم خصوصی

❖ **اطلاعات شخصی:** اطلاعات شخصی محصلان و همکاران باید به طور محرمانه نگهداری شود. اساتید و کارکنان پوهنتون نباید این اطلاعات را بدون رضایت افراد منتشر یا استفاده کنند.

❖ **پژوهش‌های حساس:** در پژوهش‌های مربوط به حریم خصوصی افراد یا اطلاعات حساس، باید تمام تدابیر لازم برای حفظ حریم خصوصی و احترام به حقوق افراد رعایت شود.

۶. پرهیز از تعارض منافع

❖ **روابط علمی و مالی:** افراد نباید تصمیم‌گیری‌های علمی یا اداری را بر اساس منافع شخصی انجام دهند. هرگونه تعارض منافع باید شفاف‌سازی شده و در راستای حفظ منافع جمعی و آموزشی مدیریت شود.

❖ **در ارزیابی و استخدام:** فرآیندهای استخدام و ارزیابی باید به طور شفاف و بدون توجه به روابط شخصی یا مالی انجام شود.

۷. شفافیت در تصمیم‌گیری و عملکرد

❖ **در ارزیابی‌های علمی:** تمام معیارها و فرآیندهای ارزیابی باید به طور شفاف برای محصلان و اساتید اعلام شود. تصمیمات نهایی باید بر اساس داده‌ها و مستندات علمی اتخاذ شود.

❖ **در تخصیص منابع:** پوهنتون‌ها باید به طور شفاف منابع خود را مدیریت کنند و از هرگونه فساد مالی یا سوءاستفاده از منابع عمومی جلوگیری شود.

۸. تعهد به توسعه و ارتقای علمی

❖ **آموزش مداوم:** اعضای هیئت علمی و کارکنان پوهنتون موظف به یادگیری مداوم و به‌روز کردن دانش و مهارت‌های خود هستند. آموزش مستمر و ارتقای حرفه‌ای از جمله وظایف اخلاقی آنان است.

❖ **اشتراک دانش:** اعضای پوهنتون باید دانش و تجربیات خود را با جامعه علمی و محصلان به اشتراک بگذارند و از انحصار دانش جلوگیری کنند.

۹. عدالت در ارزیابی و برخورد با محصلان

❖ **ارزیابی منصفانه:** تمام محصلان باید به طور عادلانه و بر اساس عملکرد واقعی خود ارزیابی شوند. هرگونه تبعیض در فرآیند ارزیابی نقض آشکار اخلاق اکادمیک است.

❖ **تعامل عادلانه:** تعاملات بین اساتید و محصلان باید بر پایه عدالت و برابری باشد. از سو استفاده از قدرت یا روابط شخصی در ارزیابی‌ها و نمره‌دهی باید جلوگیری شود.

۱۰. مبارزه با تبعیض و ترویج برابری

❖ **در استخدام:** تمام فرآیندهای استخدام، ارتقا و پذیرش محصل باید بر اساس معیارهای علمی و بدون تبعیض انجام شود. قومیت، جنسیت، مذهب یا نژاد نباید در این تصمیمات تأثیرگذار باشد.

❖ **در تدریس و پژوهش:** پوهنتون باید به ترویج برابری جنسیتی و فرهنگی در تدریس و پژوهش‌ها تعهد داشته باشند و فضایی فراهم کنند که همه افراد فارغ از پیشینه خود بتوانند به موفقیت برسند.

۱۱. تعهد به مسئولیت اجتماعی

❖ **پژوهش‌های مسئولانه:** پژوهش‌ها باید با توجه به نیازهای جامعه و با هدف خدمت به منافع عمومی انجام شوند. از پژوهش‌هایی که به جامعه آسیب می‌زند یا نیازهای آن را نادیده می‌گیرد باید پرهیز شود.

❖ **آموزش محصلان به مسئولیت اجتماعی:** اساتید باید محصلان را به رعایت اصول اخلاقی و توجه به مسئولیت‌های اجتماعی تشویق کنند و نقش پوهنتون‌ها در تربیت شهروندان آگاه و مسئولیت‌پذیر را تقویت کنند.

۱۲. پیشگیری از سوءرفتارهای علمی

❖ **پیشگیری از تقلب:** پوهنتون‌ها باید سازوکارهای پیشگیری از تقلب علمی، سرقت ادبی و سوءاستفاده از منابع علمی را تقویت کنند. سیستم‌های نرم‌افزاری تشخیص تقلب و کمیته‌های بررسی تخلفات علمی از جمله ابزارهای مهم در این زمینه هستند.

❖ **برخورد با متخلفان:** پوهنتون‌ها باید با متخلفان اخلاق علمی به طور جدی و عادلانه برخورد کنند و در صورت اثبات تخلف، مجازات‌های متناسب را اعمال نمایند.

۱۳. تعامل سازنده و همکاری‌های بین‌المللی

- ❖ همکاری علمی بین‌المللی: پوهنتون‌ها باید در تعامل با سایر نهادهای علمی، ضمن رعایت اصول اخلاقی، به تبادل دانش و همکاری‌های علمی بین‌المللی بپردازند.
- ❖ احترام به فرهنگ‌ها: در همکاری‌های بین‌المللی، باید به تفاوت‌های فرهنگی و اخلاقی میان جوامع مختلف احترام گذاشت و از هرگونه تحمیل دیدگاه‌ها پرهیز کرد.

۱۴. تقویت مهارت‌های اخلاقی محصلان

- ❖ آموزش اخلاق اکادمیک: پوهنتون‌ها باید برنامه‌های آموزشی منظم در زمینه اصول اخلاقی اکادمیک و حرفه‌ای برای محصلان برگزار کنند و آنان را با مفاهیم و ارزش‌های اخلاقی آشنا سازند.
  - ❖ رشد شخصیت محصلان: اساتید باید علاوه بر آموزش علمی، به تربیت شخصیت اخلاقی و فرهنگی محصلان نیز توجه کنند و آن‌ها را به رفتارهای حرفه‌ای و انسانی ترغیب نمایند.
- این اصول اخلاق اکادمیک با تأکید بر عدالت، صداقت، احترام به حقوق دیگران و مسئولیت‌پذیری، نقشی کلیدی در حفظ و تقویت سلامت علمی و فرهنگی در نهادهای آموزشی دارد. رعایت دقیق این اصول، به ایجاد یک محیط یادگیری سالم، شفاف و پراکنجه برای همه اعضای پوهنتون (محصلان، کارمندان و استادان) کمک می‌کند و اعتماد و همکاری در جامعه علمی را تقویت می‌نماید.

اصول اخلاق اکادمیک از جانب معاونیت امور محصلان ترتیب گردیده و در جلسه نوبتی شورای محترم علمی پوهنتون مطرح و پس از منظوری شورای محترم علمی پوهنتون نافذ و مرعی الاجرا می‌تمام بخش واحد‌های پوهنتون باشد

با احترام

عتیق الله عطائی

معاون امور محصلان

اصول اخلاق اکادمیک هذا که از جانب معاونیت امور محصلان طوریکه ترتیب گردیده در در جلسه نمبر پروتوکول (8) مؤرخ 30 / 7 / 1403 هـ ش مطابق 17 / 04 / 1446 هـ ق شورای محترم علمی پوهنتون خصوصی هریوا مطرح و مورد تصویب قرار گرفته که تمام واحد‌ها مکلف به مرعی الاجرا می‌باشد.

با احترام

شورای علمی پوهنتون

